

زنان و آنچه در کربلا بر آن‌ها گذشت

نَهضت عاشورا به عنوان یک نهضت مذهبی و یک حرکت سیاسی، از پایدارترین قیام‌ها در فرهنگ سیاسی شیعه به شمار می‌رود. مقاتل و کتاب‌های مختلفی نیز درباره سید شهیدان، امام حسین (ع) و یاران ایشان و نحوه شهادتشان نوشته شده‌اند اما در پشت میدان کربلا و در جایی که با نام «خیمه‌ها» از آن یاد می‌کنیم، زنانی بوده‌اند که شاید بدون آن‌ها نخل کربلا به ثمر نمی‌رسید. در این راستا کتاب «زنان عاشورایی» با هدف اصلی پرداختن به نقش زنان در نهضت عاشورا و نیز نقش زنان متأثر از این نهضت شکل می‌گیرد.

کتاب حاضر در چهار فصل «حضور زنان در حماسه عاشورا»، «نقش زنان در نهضت عاشورا و چگونگی ادامه رسالت»، «تأثیر نهضت امام حسین (ع) بر زنان غیرحاضر در کربلا و ادامه رسالت» و «ادامه اوکنش‌های حادثه عاشورا» تدوین شده است.

فصل اول به بررسی حضور زنان در حماسه عاشورا می‌پردازد. با ذکر علل قیام امام حسین (ع) شروع می‌شود. سپس علل همراهی زنان و فرزندان را با کاروان امام حسین (ع) روشن می‌کند. در ادامه فصل، نویسنده بانوان همراه کاروان را معرفی می‌کند و نام می‌برد: حضرت زینب کبری (س)، ام کلثوم صغر همسر مسلم بن عقیل و دختر امام علی (ع)، فاطمه دختر امام علی (ع)، سکینه دختر امام حسین (ع)، رقیه دختر امام حسین (ع)، فاطمه دختر امام حسن (ع) و همسر امام سجاد (ع)، زینب صغری دختر حضرت امیرالمؤمنین (ع)، رباب همسر امام حسین (ع)، عاتکه همسر امام حسین (ع)، کبشه، فکهیبه، رمله همسر امام حسن (ع) و مادر حضرت قاسم، حمیده دختر مسلم بن عقیل، فضاة النوبیه، شهر بانو و لیلی التمیمیه.

سپس بانوانی را که در بین راه مدینه تا کربلا به کاروان امام حسین (ع) پیوستند معرفی می‌کند: أم‌وهب همسر عبدا... بن عمیر کلبی، أم‌خلف همسر مسلم بن عوسجه، أم‌عمرو جناده انصاری و رویحه همسر هانی بن عروه.

در فصل دوم، نویسنده به نقش زنان در حماسه عاشورا می‌پردازد. زنان عاشورا گاه در جبهه مبارزه بودند، گاه در کسوت پرستاری و غمخواری و گاه در نقش پیام‌رسانی. لذا در هر موقعیت مناسب، مسئولیت خطیر ادامه رسالت را با ابزار متناسب با آن شرایط به عهده می‌گرفتند. مشارکت زنان در مبارزه، جهاد و شهادت با ذکر حماسه آفرینی أم‌وهب همسر عبدا... عمیر کلبی، أم‌خلف همسر مسلم بن عوسجه، أم‌عمرو بن جناده انصاری، همسر کعب بن جابر در این فصل مورد بررسی قرار گرفته است.

کتاب «زنان عاشورایی» نوشته زهره یزدان‌پناه قره‌تپه است که در سال ۱۳۹۰ از سوی انتشارات هلال در حجم ۱۹۱ صفحه وارد بازار کتاب شده است. این نویسنده کتاب دیگری نیز با عنوان «ستاره من، روایتی داستانی از زندگی شهید محمد علی رجایی» در کارنامه خود دارد.

«زنان عاشورایی»

نویسنده: زهره یزدان‌پناه قره‌تپه

شهادت در خانواده ما موروثی است

شهر بانو سابق فضلای مادر شهید رضا اسماعیلی است و تنها پسرش چند سال پیش در شهرک زمانیه در خاک سوریه، دور از ایران، پرکشید و آسمانی شد. او «اولین ذبیح فاطمیون» لقب گرفت و پیکرش بدون سر به آغوش مادرش بازگشت.

«شهادت در خانواده ما موروثی است. برادرم سی ساله بود که در عملیات آزادسازی پل خرمشهر شهید شد. دوتا خاله هم دارم که هر کدام یک شهید تقدیم کشور کرده‌اند.

نحوه شهادت رضا نه فقط برای ما که خانواده‌اش هستیم و نه فقط برای من که مادرش هستم، برای همه شوکه‌کننده است. تقریباً ۱۰ روز از رضایی خبر بودیم. نگران هم شده بودیم اما فکر نمی‌کردیم شهید شده باشد. با خودمان می‌گفتیم شاید زخمی شده است. چون قبلاً هم دوسه بار مجروح شده بود و مدتی که در بیمارستان حلب بستری بود، از او بی‌خبر بودیم. در روزهایی که از رضایی خبر بودیم، خبر شهادتش در اینترنت پخش شده بود. در محله مهرآباد کسی نمانده بود که این را شنیده باشد. حتی فامیل هایمان می‌دانستند اما کسی جرئت نمی‌کرد به ما خبر بدهد.»

رضادر شهرک زمانیه شهید شد. این شهرک یکی از منطقه‌های شیعه‌نشین سوریه است. در این منطقه، شب‌ها تکفیری‌ها پیشروی می‌کردند. به همین دلیل شیعه‌ها همه چراغ‌ها را خاموش می‌کردند تا هیچ نوری نباشد. مادر می‌گوید: «داعشی‌ها که فهمیده بودند او فرمانده است. سرش را به عنوان جایزه، موقع عقب‌نشینی با خودشان برده بودند. بعدها عکس سر رضادر منتشر کردند. پسرم به رهبر معظم انقلاب خیلی ارادت داشت. حتی وقتی می‌خواست برود سوریه، یکی از عکس‌های معظم‌له را با خود برده بود. وقتی هم که پیکرش برگشت، این عکس توی جیب لباسش بود. الان هم من این عکس را توی کیف پولم همه‌جا می‌برم. این عکس کنار عکس رضا همیشه با من است.»

شنبه

۱۳ مرداد ۱۴۰۱
۶ محرم ۱۴۴۴
شماره ۳۲۱۹

شهرزاد

زهره گریزیا

فعال فرهنگی

زینب برون بیاید و روشنگری کند

راضیه رجایی شاعر خراسانی در اشعارش عاشورا را تبیین می‌کند

مخاطب بیش از پیش به توانایی‌های ادبی رضیه رجایی در سرودن شعر کلاسیک پی می‌برد و منش انقلابی و دل‌بستگی او به ائمه اطهار (ع) در این دو دفتر نمایان است. فعالیت‌های ادبی رجایی به چاپ کتاب و سرودن شعر ختم نمی‌شود، بلکه این شاعر آیینی انقلابی دبیر اجرایی چندین جشنواره ادبی بوده است و مسئول دفتر شعر حوزه هنری خراسان رضوی و مسئول انجمن شعر امین مشهد است.

برخاستی که سرودت سروری کند این قدر می‌شود که کسی دلبری کند؟! آن نقطه‌ای که گوشه لب‌های تو گم است تنها بس است تا همه را مشتری کند خلق عظیم! هیچ کسی را خدا نخواست از بین خلق بعد تو پیغمبری کند انگار دوست داشت که تنها شوی و بعد تنها خودش همیشه تو را باوری کند کوش عطا کند که برای یتیمی‌ات با دست مهربان خدا مادری کند از خیمه‌های آتش و از دشت‌های خون زینب برون بیاید و روشنگری کند یک سر ز خاندان تو بالای نیزه‌ای بر سروران هر دو جهان سروری کند

است. او در طی سال‌ها فعالیت ادبی بارها در جشنواره‌های مختلف رضوی، دفاع مقدس، فجر و بیداری اسلامی برگزیده شده است. هم‌چنین به عنوان داور در این جشنواره‌ها حضور داشته است. او با آشنایی کامل به اسلوب شعر فارسی و بهره‌مندی از غنای ادبیات کلاسیک ذوق و استعداد هنری‌اش را در خدمت آرمان‌های انقلابی و آیینی قرار داده است. غزل‌های این بانوی دغدغه‌مند خراسان سرشار از تصویرهای هنری است که شور انقلابی و ارادت به ائمه (ع) در آن موج می‌زند. رجایی شاعری پرخروش و مطالبه‌گر است و همواره در پی کشف استعدادها و جوان و جهت‌دادن شاعران نوظهور در راستای آرمان‌هایی است که برایش بسیار ارزشمند و والاست. تدوین و گردآوری مجموعه شعر «آیات بیداری»، «روایت عمار» و «حدیث سرو» نشانگر دغدغه‌های ارزشی این شاعر متعهد است. او در گردآوری و تدوین این آثار بسیار ریزبین و نکته‌سنج بوده و از بهترین نمونه‌های شعر معاصر انقلاب در این مجموعه‌ها بهره برده است. «گزیده ادبیات معاصر» شماره ۱۱۷ نشر نیستان و «آسمان ابری دی» نشر تکا مجموعه شعرهای مستقل این بانوی شاعر است. با خوانش این دو مجموعه،

باید شعر را زیسته باشی و عشق را در کلمات دیدار کرده باشی، باید از دشت‌های خون گذشته باشی و دل سپرده باشی تا بتوانی این‌گونه از زخم‌هایی که بر پیشانی تاریخ نمایان است زینب‌وار حسین (ع) را بسرایی. رضیه رجایی شاعری دل‌داده و شیفته ائمه (ع) متولد شهریور ۱۳۵۷ در مشهد است، شاعری زلال و متعهد که از نوجوانی سرودن شعر را آغاز کرده و از دوره دانش‌آموزی در جشنواره‌های ادبی آیینی و انقلابی خوش درخشیده

ضمیمه روزنامه شهرآرا

صاحب‌امتیاز
و مدیرمسئول:
شهرداری مشهد
مدیرعامل:
سیدمیثم موسوی مهر
سرمدبیر:
سیدسجاد طلوع هاشمی
دبیرضمانت:
ارژنگ حاتم
مسئول ضمیمه:
حمیده وحیدی
صفحه‌آرایی و گرافیک:
مرجان باقری